

фаџић — Рожина — Најстарији хрватски „Месопустов тестамент“ из 1718. год; мр Јосип Милићевић — Улога материјалне добити у стимулирању и одржавању народних обичаја Пазин dr. Gian Paolo Gri, проф. Универзитета у Трсту — Народна традиција и школа, информација, акултурација и пропаганда; dr Rienzo Pellegrini проф. Универзитета у Трсту: Одрас социјалних прилика у лингвистичкој политици фашизма: сељачки свијет и покушај укидања дијалекталних разлика.

У вези са четвртом темом поднијели су саопштења: С. Кременшек и др В. Водушек.

Из етномузиколошке секције поднијели су саопштења: ЈБ. Милковић — Архаична музичка традиција Бење и примена музичко-семантичког система Alain-a Danielou; Ђ. Ђорђевић — Поступак при мелографирању народних

песаму у Институту за фолклор Скопје; Т. Бицевски — Кон едно од сознанијата од нашета досегашна мелографска пракса; др Јерко Безић — Неједнаке јединице мјере у записима фолклорне гласбе из СР Хрватске.

Из етнолошке секције поднио је саопштење Михаило Димовски — Методолошки поступак при истраживању и презентирању народних кола у Македонији.

На конгресу је вођена плодна и корисна дискусија о методологији научноистраживачког рада у области народног стваралаштва, као и на релацији, етнологија — фолклористика. Једни дају већу важност етнологији, а други фолклору. Ипак преовладава мишљење да се и једна и друга иако се развијају независно, као самосталне науке, међусобно помажу, користећи постигнуте резултате.

И. Дода

ПЕТИ ЈУГОСЛОВЕНСКИ СИМПОЗИЈУМ О НАСТАВИ ИСТОРИЈЕ

У Крању (Словенија) је 2, 3, и 4. септембра 1976. године одржан Пети југословенски симпозијум о настави историје. И њега, као и све раније, припремила је и водила Комисија за наставу историје Савеза друштава историчара Југославије. Домаћини и непосредни организатори овог еминентног скупа, који је окупио преко 500 наставника и професора историје из свих наших република и покрајина, били су *Згодовинско друштво за Словенија* и *Републички завод за школство*. Основна тема симпозијума била је: Научна идеја, и педагошка питања наставе историје НОР-а и револуције народа и народности СФР Југославије у основним и средњим школама. Овако концепирана основна тема, као и читав рад симпозијума, били су усмјерени и на својеврсно обиљежавање 35-годишњице почетка народних устанака и оружане револуције у Југославији.

За ову тему владало је велико интересовање још у фази припрема скупа, јер савремена исто-

рија, нарочито НОР-а и народне револуције, представља још недовољно истражене, изучене и синтетизоване садржаје, мада они заузимају значајно мјесто у наставним програмима и плановима за све врсте образовања, почев од основног па до високог. У ствари, програм овог симпозијума био је испуњен темама које су имале за циљ, да, прије свега, информишу наставнике о неким најактуелнијим питањима и проблемима из историје народноослободилачке борбе и народне револуције (1941 — 1945). Тиме је симпозијум чинио, донекле, континуитет не само у методском и идејном него и у садржајном погледу са раније одржаним симпозијумима, који су такође били посвећени актуелним питањима наставе савремене историје и марксистичком образовном и васпитном дјеловању кроз наставу историје.

Почетак симпозијума имао је свечани карактер, уз поздравне ријечи председника *Згодовинског друштва за Словенију*, председника Скупштине општине Крањ

и предсједника Савеза друштава историчара Југославије проф. др Бранислава Вранешевића. Симпозијум је пратило и више истакнутих друштвено-политичких радника СР Словеније, међу којима и Лидија Шентјурц, члан Савјета федерације.

Радни дио симпозијума отпочео је рефератом проф. др Метода Микужа — Развој НОР-а и револуције у СР Словенији, у коме је дат опширан осврт на ток и процес народноослободилачке борбе и народне револуције, која је на словеначком простору била од почетка врло организована, заснована на широко демократској платформи програма Ослободилне фронте и КПЈ. Др Микуж је аргументовано указао на све оне сложене и специфичне услове и одлике кроз које се развијала ослободилачка борба и народна револуција у словеначким покрајинама све до коначне побједе над фашизмом (1945).

Др Иван Јелић је говорио о синтетичким историјским дјелима о НОР-у и револуцији и проблемима уношења нових научних резултата у наставу историје. Израгање је пропраћено критичким запажањима о синтетичким дјелима на тему НОР-а и револуције, а обухватило је готово све радове објављене у посљедње двије деценије. Учесници симпозијума су послје овог реферисања остали у увјерењу да пред историјском науком стоје још много отворених питања и проблема које треба истражити, изучити и монографски обрадити, да би се дошло до синтетизоване историје народноослободилачке борбе и народне револуције у Југославији (1941 — 1945).

Реферат др Петра Качавенде — Новије монографије о кључним проблемима за историју НОР-а и револуције и могућности коришћења њихових резултата у настави историје — обухватио је све важније научне монографије, посебно оне изашле последњих година у нашој земљи, а које доносе нове резултате и сазнања о појединим историјским феноменима и проблемима НОР-а и револуције.

Искусства партизанског ратовања у НОР-у и револуцији и општенародна одбрана данас — била је тема реферата Драња Крајца, пуковника ЈНА. У свом занимљивом излагању аутор је документовано указао да се концепција општенародне одбране у Југославији данас чврсто темељи на искуствима партизанског ратовања из периода народноослободилачког рата и народне револуције.

Петар Стрчић је поднио саопштење о објављеним историјским изворима и њиховом мјесту у изјави историје, указавши нарочито на образовно-васпитни значај изворне грађе у наставном процесу.

Проблеми интерпретације садржаја из НОР-а и револуције у уџбеничкој литератури били су тема саопштења др Нусрета Шекића.

Др Никола Живковић поднио је синтетичан реферат — Покрет отпора Југословена у фашистичким концентрационим и заробљеничким логорима у II свјетском рату.

Др Миле Тодоровски је говорио о етичким вриједностима НОР-а и револуције.

О значају историје НОР-а и револуције у његовању братства и јединства народа и народности СФРЈ саопштење је поднио проф. Новица Лекић.

Др Здравко Антонић — у свом реферату Питања структурирања наставног програма из историје НОР-а и револуције у основној и средњој школи — покренуо је неколика важна наставна питања.

Проф. мр Миомир Дашић у свом реферату Интерпретација у настави историје културно-просвјетне дјелатности у НОР-у и револуцији — врло аргументовано је указао на неопходност веће заступљености у настави историје садржаја из културе и просвјете која се расцвјетавала у Југославији (1941—1945) са снажењем народноослободилачког покрета. Културна проблематика није нашала довољно простора у програмима, уџбеницима и приручницима историје, а посебно се недовољно говори о култури

НОР-а и револуције, њеној друштвеној и хуманистичкој функцији. На темељу докумената, аргументовао је богату културну и просвјетну дјелатност која се одвијала у процесу оружаног диверзије револуције, изводећи закључак да циљ НОР-а и револуције није био само вођење борбе за ослобођење земље од окупатора, већ је ослободилачка борба била и својеврсни револуционарни културни чин, да се водила и ради целокупног преображаја друштвених односа у Југославији, да је њен циљ и смисао био и стварање нових, бољих материјалних услова радних маса, „изградња новог човјека, нових односа“ уопште. Партизанска култура, рјечју, била је својеврсни феномен наше револуције, те је њена обрада и интерпретација у настави историје нужна и због тога што она чини основ и савременој социјалистичкој самоуправној култури, њеној револуционарно класној и демократској садржини.

Мр Мило Стругар је у свом реферату говорио о томе како се може приказати и интерпретирати у настави историје борба југословенских народа и народности против фашизма и допринос КПЈ теорији и пракси социјалистичке револуције.

Благота Драшковић и Франко Милошевић су у заједничком реферату говорили о односу ратне и политичке историје у настави историје НОР-а и револуције.

О илустрованом материјалу о НОР-у и револуцији и могућностима његовог коришћења у настави историје — саопштење су поднијели Драгица Бојовић и мр Милутин Перовић.

Међу запаженијим било је и саопштење Наума Димоског о могућностима коришћења текстова из књижевних дјела у настави историје НОР-а и револуције.

О значају локалне историје НОР-а за унапређивање наставе историје НОР-а и револуције — реферисао је Томаž Weber; а Петар Пекарич је говорио о томе како у настави историје истицати покретачке идеје о НОР-у и

револуцији народа и народности Југославије.

Овај импозантни скуп југословенских наставника и професора историје завршио је рад саопштењем др Ђеђе Гала, који је говорио о могућностима коришћења музеја НОР-а и револуције у настави историје.

На крају симпозијум је усвојио закључке чији је смисао захтев за даље унапређење наставе историје НОР-а и револуције у нашим школама на свим ступњевима образовања.

Кад је рјеч о Петом југословенском симпозијуму о настави историје НОР-а и народне револуције, ваља истаћи да је њег успешно не само у томе што је окупио велики број наставника и професора историје из свих наших република и покрајина на једној врло значајној и актуелној теми у оквиру које је покренуто доста питања, указао на проблеме и марксистички потпуније и квалитетније обраду тако и у погледу могућности коришћења у настави историје већ и — томе што је указао у којим релацијама треба размишљати о томе како да се садржаји наставе најновије историје на свим ступњевима образовања обогате, синтетично и марксистички, потпуније и квалитетније обрађују.

Импонује то што су сви референти добро припремили своја излагања, а појединци и врло студиозно, што је допринијело још већој афирмацији овог високог стручно-научног скупа. Наставници историје су се разишли са симпозијума добивши доста прегледну слику проблема, актуелних питања, новијих резултата научне обраде историје НОР-а и народне револуције, као и могућности, путева, метода средстава и других услова за њихово коришћење у процесу наставе. Тематика питања третираних на овом скупу била је врло широка и занимљива, те ће, вјерујемо, оно што се чуло од предавача бити корисно за сваког учесника, морално га покренути на размишљање како и сам да предузме мјере за унапређење свог наставног рада.

Приказ овог симпозијума не би био потпун ако не бисмо споменули и пријем који је Крањ као град домаћин пружио његовим учесницима. Посебно је пажњу према учесницима испољила Општинска скупштина Крањ, на челу с предсједником Волчичем, који је у поздравном говору кратко информисао скуп о доприносу народа Крањске и града Крања НОБ-и, као и друштвеном и привредном развоју овог подручја у току три протекле деценије. Пријем који је предсједник Скупштине приредио за све учеснике симпозијума и концерт фолк-орног ансамбла из Крања такође су допринијели да сваки учесник понесе пријатан утисак о овом

прекрасном граду и љубазним и ведро расположеним домаћинима. Двије екскурзије по Крањској исто тако су допринијеле да многи наставници упознају овај лијепо и живописни предео Словеније, а нарочито његове бројне културно-историјске споменике.

На крају истичемо да ће часопис Савеза друштава историчара Југославије „Настава историје“ у наредним бројевима објавити све реферате са симпозијума, те ће и остали наставници историје моћи да се потпуније упознају с материјом која је разматрана на Петом југословенском симпозијуму о настави историје.

М. Д. Шекуларски

ГОЈКО ДЕСНИЦА: „НЕНАДОВИЋИ ВИТЕЗОВИ, ДРЖАВНИЦИ И КЊИЖЕВНИЦИ У СРБИЈИ, ЦРНОЈ ГОРИ, ВОЈВОДИНИ, БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ“

(Уков и Доситејев музеј, Београд 1976)

Гојко Десница спада међу оне истраживаче који остају вјерни историјском раздобљу за које су већ испољили интересовање и дали му научни допринос. Монографија о Ненадовићима није дјело о првом и другом српском устанку, то је и подстицај размишљањима да нијесмо довољно учинили како бисмо освијетлили неке замагљене догађаје на прекретници српске историје.

Књига има 15 поглавља. Аутор је користио аустријску, турску и, што је посебно значајно, необјављену руску грађу, до које је тешко било доћи. Десница је јасно указао какви су били односи између Карађорђа и Правитељствујућег совјета. Ове недоумице јавиле су се због противрјечности у Мемоарима Проте Матеје, *Историји* П. А. Баталаке и Вуковим списима. Руска грађа даје за право оним историчарима који су тврдили да су Грујовић и Прота Матеја најприје признали Карађорђа за предсједника Совјета 1805. године, а онда је на смедеревској скупштини 25. XI 1805. пренијета на Совјет врховна

власт, а Прота Матеја је постао његов предсједник (. Предговор 7—12).

У првој глави (18—37) аутор описује Ненадовиће до 1804. и упућује у њихову активност прије првог српског устанка. Ненадовићи су из динарског крша, с херцеговачко-црногорске границе, одакле су пренијели горштачку разборитост и хајдучку непокорност. Своје вриједности ова породица ће испољити у борби за ослобођење Ваљева, Шапца и Београда (38—60). Трећу главу (61—113) Десница је посветио изузетној личности Проте Матеје Ненадовића (1777—1854), предсједника Правитељствујућег совјета, државника, дипломате, и великог војводе. Посебно поглавље чине Мемоари Проте Матеје (114—134). У петој глави (135—194) говори се о Јакову Ненадовићу (1765—1863), великом војводи предсједнику Совјета и попечитељу унутрашњих послова. У двије главе не пропушта се рећи и о односима између Ненадовића и Луке Лазаревића (195—203), као и Ненадовића и Николе и Милована Грбовића